

B.A./B.Sc. 3rd Semester
SOCIOLOGY (Society in India)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :—(1) ALL questions carry equal marks.

(2) Candidates are required to attempt five questions selecting at least one question from each Section. The fifth question may be attempted from any Section.

SECTION-A

1. How Indian Constitution acknowledges socio-cultural diversity in India and balances regional aspirations and national unity ?
2. Is class in India akin to caste in Indian society ? Discuss.

SECTION-B

3. Are communal problems in India because of politicisation of religion ? Discuss.
4. What are the differences between sex and gender ? Give a brief account of social movements addressing gender equality in India.

SECTION-C

5. How do we define a joint family ? Discuss the social forces that are changing traditional family structure in India.
6. Can we say that rising divorce rates in India is indicative of dilution of marriage as an institution in India ? Discuss.

SECTION-D

7. Can we consider Indian Village as ‘little republic’ ?
8. How do we define a tribe ? Can we consider tribals in India as ‘backward’ Hindus ? Comment.

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :—** (1) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।
(2) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ-ੳ

1. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸਭਿਆਤਾ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੇਤਰੀ ਇਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਿਵੇਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
2. ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਰਗ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ੴ

3. ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤੀਕਰਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹਨ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

4. ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹਨ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗਕ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਦਿਉ।

ਭਾਗ—ਈ

5. ਅਸੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਵਾਇਤੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਕਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
6. ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਤਲਾਕ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਹਨ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਕੀ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਪਿੰਡ ਨੂੰ 'ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗਣਤੰਤਰ' ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?
8. ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 'ਪਿਛੜੇ' ਹਿੰਦੂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— (1) ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹੈ।

(2) ਵਿਦਾਰ्थੀ ਪ੍ਰਤੇਕ ਭਾਗ ਮੈਂ ਸੇ ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਧਨ ਕਰਤੇ ਹੁਏ, ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪਾਂਚਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੀ ਭੀ ਭਾਗ ਮੈਂ ਸੇ ਕਿਯਾ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ।

ਭਾਗ—ਕ

1. ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਸਾਮਾਜਿਕ-ਸਾਂਕ੍ਰਤਿਕ ਕੀ ਵਿਵਿਧਤਾ ਔਰ ਸਾਂਤੁਲਿਤ ਕ्षੇਤ੍ਰੀਧ ਆਕਾਖ਼ਾਓਂ ਔਰ ਰਾ਷ਟ੍ਰੀਧ ਏਕਤਾ ਕੀ ਭਾਰਤੀਧ ਸਂਵਿਧਾਨ ਕੈਸੇ ਸ਼ੀਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ?
2. ਕਿਆ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਭਾਰਤੀਧ ਸਮਾਜ ਮੈਂ ਜਾਤੀ ਕੀ ਸਮਾਨ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

<http://www.gnduonline.com>

- ਭਾਗ—ਖ**
3. ਕਿਆ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਸਾਂਪ੍ਰਦਾਯਿਕ ਸਮਸਥਾਏਂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕਰਣ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
  4. ਲਿੰਗ ਔਰ ਲਿੰਗ ਕੀ ਬੀਚ ਕਿਆ ਅੰਤਰ ਹੈ ? ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਲੈਂਗਿਕ ਸਮਾਜਨਤਾ ਕੀ ਸ਼ਬਦਾਧਿਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਸਾਮਾਜਿਕ ਆਂਦੋਲਨਾਂ ਕੀ ਸਂਕਿਤ ਵਿਵਰਣ ਦੇਂ।

ਭਾਗ—ਗ

5. ਹਮ ਏਕ ਸਾਂਧੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਕੀ ਕੈਸੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ? ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਪਾਰਾਂਪਰਿਕ ਪਾਰਿਵਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਕੀ ਬਦਲ ਰਹੀ ਤੁਨ ਸਾਮਾਜਿਕ ਤਾਕਤਾਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

<http://www.gnduonline.com>

6. ਕਿਆ ਹਮ ਕਿਸ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਏਕ ਸੰਸਥਾ ਕੀ ਰੂਪ ਮੈਂ ਵਿਵਾਹ ਕੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੱਤੇ ਕਾ ਸ਼ੱਕੇਤ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਬਢਾਵੀ ਤਲਾਕ ਕੀ ਦਰੋਂ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਘ

7. ਕਿਆ ਹਮ ਭਾਰਤੀਧ ਗੱਵ ਕੀ 'ਛੋਟਾ ਗਣਰਾਜ਼' ਮਾਨ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ?
8. ਹਮ ਏਕ ਜਨਜਾਤੀ ਕੀ ਕੈਸੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ? ਕਿਆ ਹਮ ਭਾਰਤ ਮੈਂ ਆਦਿਵਾਸੀਓਂ ਕੀ 'ਪਿਛੜੇ ਹਿੰਦੂ' ਮਾਨ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ? ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।

<http://www.gnduonline.com>